

Andrey Tikhomirov

Soome-ugri rahvad

Keeled, ränne, toll

Andrey Tikhomirov

Soome-ugri rahvad. Keeled, ränne, toll

«Издательские решения»

Tikhomirov A.

Soome-ugri rahvad. Keeled, ränne, toll / A. Tikhomirov —
«Издательские решения»,

ISBN 978-5-44-982034-1

Raamat räägib keeltest, rahvastest, soome-ugri rahvaste rändeliikumistest, soome-ugri kogukonna tekkimisest, uskumuste kujunemisest, tavadest, riitustest, rituaalidest. Kaasatud on erinevad eri aegade ajaloolised ja etnograafilised allikad. Antud on mõnede soome-ugri keelte lühike grammatika.

ISBN 978-5-44-982034-1

© Tikhomirov A.
© Издательские решения

Содержание

Soome-ugri keeled	6
Soome-ugri ränded	9
Конец ознакомительного фрагмента.	13

Soome-ugri rahvad Keeled, ränne, toll

Andrey Tikhomirov

© Andrey Tikhomirov, 2020

ISBN 978-5-4498-2034-1

Grāmata izveidota intelektuālajā izdevniecības sistēmā Ridero

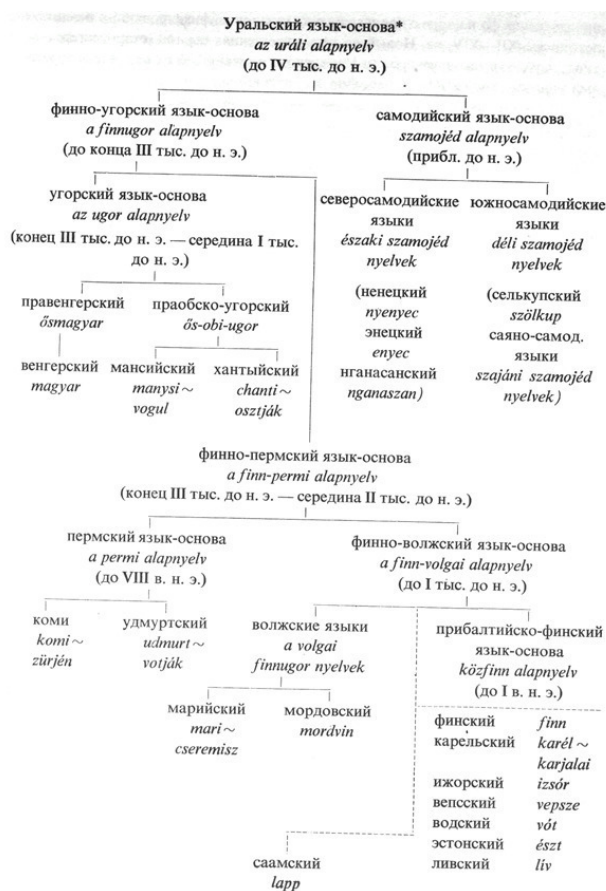
Soome-ugri keeled

Soome-ugri keeled (või soome-ugri keeled) – keelte rühm, mis on tihedalt seotud samojeedi keeltega ja koos viimastega moodustavad suure geneetilise uurali keelte perekonna.

Soome-ugri keeled jagunevad järgmistesse harudesse: ungari keel, mida esindab ungari keel; Ob-ugri keel, mis koosneb mansi ja handi keeltest, mida räägitakse Ob jõe vesikonna põhjaosas; Läänemeresoome keel: soome, eesti, liivi, vodski, vepsa, ishora ja karjala; Saamid, keda esindab saamide keel, räägivad Põhja-Soomes, Rootsis ja Norras Koola poolsaarel elavad saamid (Lopari); Mordva kaks põhimurret – Erzya ja Moksha; Mari, koosneb heinamaa-ida ja mägede murretest; Permi keel, sealhulgas udmurdi keel ja komi keel komi-zyryani, komi-permjaki ja komi-jazvini murretega.

Samojeedi keeled, keelte perekond (vastavalt muudele klassifikatsioonidele, rühmale) kui uurali keelte geneetilise kogukonna osa. See hõlmab keeli: neenetsid, entnetid, nganasanid, selkupid, peaaegu kustunud Kamasin, kustunud maatorlased (mootor), karagaadid ja tai. Samojelased on aegunud. – samojeetid, (annalistlikud – samoyad) (saami keeles, saami keeles – saami maa), 1) saami ja teiste Venemaa põhjaosa ja Siberi rahvaste vana venekeelne nimi. 2) kõigi samojeedi rahvaste vananenud nimi.

Lisaks paistab silma nn Uurali rass, mis hõivab vahepositsiooni Mongoloidi ja Kaukaasia rasside vahel. Iseloomulikud on sirded tumedad juuksed, tumedad silmad, mõnikord lame nägu, tugevalt arenenud epicanthus (kitsas nina nõgusa seljaga). Levinud nüüd Lääne-Siberis (hantid, mansid, Põhja-Altai jne).

Szj Enikó, Ungari keele kursus, teine trükk, Tankönyvkiadó, Budapest, 1981, lehel 9.

Ungari keel on tihedas geneetilises seoses ob-ugri keeltega, moodustades soome-ugri ugri rühma. Kunagi hantide ja mansidega läheduses elanud ungarlased hõivasid moodsa territooriumi alles 9. sajandil. Kõik muud soome-ugri keeled moodustavad soome rühma või läänemeresoome-permi grupi.

Ungari, soome ja eesti keel on arenenud kirjakeeled, mul on nende peal vana kirjakeel. Mordva, mari, udmurdi, komi, hanti ja mansi kui kirjakeeled moodustati alles 20. – 30. Aastatel. 20. sajand.

14. sajandi teisel poolel Vana Permi skript loodi komi keeles, mis langes 18. sajandil lagunemiseni. Muistsed Permi kirjatükid – 14. sajandil kirjutatud kirjutised. misjonär Stefan Perm komi keele iidsete murrete põhjal. Spetsiaalne tähestik koostati kreeka ja slaavi-vene mudeli järgi, tõlgiti mõned liturgilised raamatud. Nüüd kasutusest väljas. Praegu säilitatakse sellest väikeseid monumente ikoonidele pealdiste kujul ja käsikirjalistes raamatutes, tähestikulistes loendites jne. Permi iidse muistse kirjatöö uurimiseks on väärtuslik allikas 17. sajandil ümberkirjutatud liturgiatega loetelu (nn Evgenievo-Lepekhinsky tekstid). Vene tähestik vanast Permist, mis on sidus tekst, umbes 600 sõna. See kirjutamine 14—17 sajandil. nautis populaarsust ka Moskva kirjatundjate hulgas, kes kasutasid seda krüptograafiana.

Kõige iidsemad kirjalikud mälestusmärgid on ungari (13. saj), komi (14. saj), soome (15—16 a.).

Kaasaegsete soome-ugri keelte jaoks on levinud mõned soome-ugri baaskeelest pärit konjugatsioonid, deklinatsioonid ja sõnamoodustuse afiksud, samuti mitusada ühist juurt. Teatud keelte soome-ugri sõnavaras täheldatakse korrapäraseid kõlalisi vastavusi. Kaasaegsed soome-ugri keeled on oma pika eraldiseisva arengu tõttu siiski üksteisest kaugel lahknunud nii grammatilise ülesehituse kui ka sõnavara osas; ka heliomadused on väga erinevad. Üldistest grammatilistest tunnustest võib märkida järgmist: aglutinatiivne grammatiline süsteem, positsioonide kasutamine (indoeuroopa keelte prepositsioonide asemel), eesliidete puudumine (erandiks on ungari keel), omadussõnade muutumus positsioonis määratletud sõna ees (erandiks on läänemeresoome keeled). Enamikus soome-ugri keeltes täheldatakse vokaalide harmooniat. Üksikute keelte sõnavara koostist mõjutasid naaberrahvaste erinevad keeled, mistõttu välislaenude koostis pole erinevates keeltes ühesugune; näiteks ungari keeles on palju türki ja slaavi sõnu ning soome keeles on palju balti, saksa, rootsi ja iidse vene lauseid.

Kaasaegsed soomlased (Suomalaiset) räägivad soome keelt, mis kuulub läänemeresoome, läänemeresoome ja soome-ugri keelte rühma. Antropoloogiliselt kuuluvad nad Kaukaasia rassi balti tüüpi.

Arkhipova N.P. ja Yastrebov E.V. raamatus “Kuidas Uurali mäed avastati”, Tšeljabinsk, 2. trükk, Lõuna-Uurali raamatute kirjastus, 1982, lk. 146—149, räägime ungari keeleteadlase ja geograafi Antal Reguli rännakust Põhja-Uuralitesse 40ndatel. 19. sajand: “Reguli mõtles oma tudengiaastatel ungari keele ja ungari rahva päritolule. Miks räägib tema riik naaberriikide keeltest nii erinevat keelt? Kus on ungari keele allikad, kust pärit tänapäevaste ungarlaste esivanemad Kagu-Euroopasse? Reguli Ma kuulsin, et ungarlased olid pärit Uuralitest, kuid see pidi olema tõestatud. Pärast Põhja-Soome külastust tabas teda sugulus ühelt poolt soome ja saami (Lapimaa) keele ja teiselt poolt ungari vahel. Jätkata soome-ugri keelte õppimist ja põrand isiklike suhete osas otsustas Reguli minna Venemaale. Ungari Teaduste Akadeemia eraldas talle teadusuuringuteks 200 forinti (mis oli võrdne 200 kuldrubla). 1841. aastal saabus ta Peterburi, kus õppis kiiresti vene keelt, jätkas põhjapoolsete keelte tundmise parandamist. rahvad.

Reguli sai aru: selleks, et teada saada ungari keele positsiooni soome-ugri grupi keelesüsteemis, selle päritolu, on vaja tungida Euroopa Venemaa kesk- ja idaossa, Uuralitesse ja Trans-Uuralitesse. Seal elasid salapärased mansilased (Vogulid), siis Euroopas vähe tuntud. 9. oktoobril 1843 sõitis rändur Moskva kaudu Uuralitesse. 27. oktoobril saabus ta Kaasani. Tee ääres kogub Reguli materjali maride (tšeremis), udmurdi (votjaksi) ja tšuvaši keele ja elu kohta. 14. november 1843 saabub Reguli Permi, kus ta alustas oma rännakuid kaardistamata maade kaudu. Pärast Solikamski lahkumist

20. novembril 1843 ületas Reguli Uurali mäestiku vesikonna, jõudis Tura jõe ülemjooksule, kust ta suundus mööda katuseharja idanõlva põhja poole kuni Lozva jõe ülemjooksuni. Olles umbes kolm kuud manside seas elanud, rändab ta Verkhoturyesse, sealt Irbiti ning sealt edasi Tavda ja Tobolisse. 1844. aasta kevadel suundus Reguli Konda jõest üles, seejärel Pelymu jõest üles mööda veeteed, kohtades hobusel või jalgsi koormatud hobuse kõrval. Piki Põhja-Sosva jõge mööda Uuralite idasuunalist nõlva ulatub see Lyapini jõe ja selle lisajõe Khulga suublateni Uuralites. Oma teekonna jooksul kogub Reguli kõige väärtuslikumat materjali mansi ja hantide elustiili, elu ja keele kohta. Tema salvestatud jutud ja laulud kajastavad nende omapäraste põhjapoolsete rahvaste vaimset maailma. Geograafidele peaaegu tundmatu hajaasustusega piirkonnas ringi liikudes koostab Reguli skemaatilised kaardid, mis näitavad mägede, jõgede ja asustatud alade nimesid. 29. septembril 1844, jõudes põhjapoolse ringini, saabus Reguli Obdorskisse (nüüd Salekhard) – siis väikesesse, vaid 40 maja koosnevasse külla. Selleks ajaks oli Ob juba külmunud ja tundrat mööda hirvi sirgunud Reguli suundus Uurali mägede põhjatipu, jõudes 21. oktoobril 1844 Kara mere ja Yugorsky Shari väina rannikuni. See oli tema teekonna põhjapoolseim punkt (69° 45 “N). Novembris saabub ta Usa jõe valgalasse, Komi asustatud piirkonda (Zyryans) ja jätkab siin oma uurimistööd. Sealt ületades Uurali mägesid, läheb Reguli mägedesse. Berezovo, kuid siin ei vii ple, kuid mööda Põhja-Sosvat läheb see üles Kempaži suudmeni. Edasi mööda Põhja-Sosvat jõuab see selle Mansi asustatud jõe (62° N) lähteteni ja alles pärast seda läheb see uuesti mägedesse. Berezovo. Reguli talvitub siin oma päevikuid koristades. Reguli reis läbi Uuralite ja Trans-Uuralite toimus väga rasketes tingimustes: polnud piisavalt varustust, polnud ka vajalikke seadmeid. Ungari teadlane sõitis paadiga mööda turbulentside jõgesid, ratsutades hobusega mööda mäeahelikke, hirvede või koerte poolt kasutatavate kelkudega ja sageli jalgsi. Tavaliselt saatsid teda saatejuhid – mansid, hantid või neenetsid. Huvitav uurija oli alati lähedane tavaliste inimeste tunnetele ja mõtetele, ta tõi välja ja hindas nende käitumise ja moraali üllasid jooni. Vastupidiselt toona valitsenud arusaamadele “metslastest” väitis Reguli: “Ebakultuuriliste rahvaste elus on tunnuseid, mis vääri üldist tunnustamist. Nende sotsiaalses elus täheldatakse selliseid nähtusi, mis osutavad kaastundele ja pahatahtlikkuse puudumisele.” Berezovo juurest saadab Reguli oma uurimistöö kohta teavet Ungari Teaduste Akadeemiasse ja Peterburi. Kirjas K. M. Baerile teatab ta, et on loonud mansi keele ja ungari keele vahel vaieldamatu seose. Reguli koostatud Mansi-ungari sõnaraamat sisaldas 2600 mansi sõna.”

Reguli Uuralitest toodud kõige väärtuslikumat materjali töödeldi kogu järgneva elu jooksul. Ta valmistas ette peateose “Voguli riik ja selle elanikud”, mis ilmus 1864. aastal ungari keeles Budapestis pärast autori surma. Reguli pidas selle valdkonna nime uurimist tänapäevases toponüümias väga oluliseks, mis võimaldab meil hinnata rahvaste ümberasustamist minevikus. Samuti ehitab ta oma ideed ümberasustamise päritolu ja ajaloo kohta keelte võrdleva analüüsi põhjal, võttes arvesse etnograafilisi andmeid. Reguli on loonud geneetilise seose soome-ugri keelte vahel, mille hulka kuuluvad ungarlaste, soomlaste, mansi, handi, komi ja mari keeled. Eriti hämmastavad teda mansi ja ungari keele sarnasused. Ta jõudis järeldusele, et ungarlased olid pärit esivanematelt, kes elasid juba ammu Põhja-Uuralites ja Trans-Uuralites, nüüd Mansi asustatud territooriumil. Reguli neid väiteid aktsepteerivad põhimõtteliselt kaasaegsed keeleteadlased. Nende ideede kohaselt asus ugrilaste esivanemate kodu Kama jõgikonna metsaalal ja mõnevõrra lõunas. Esimese aastatuhande esimesel poolel eKr tekkisid ugri kogukonnast hõimud, kellest said hiljem ungarlaste esivanemad. Ülejäänud ugrilased püsisid sellel territooriumil pikka aega ning 12.-15. Sajandil kolis osa hõimudest Uuralitest kaugemale. Üldiselt kestis Reguli teekond läbi Uuralite ja Uuralite umbes poolteist aastat (saabumine Solikamskisse – november 1843, lahkumine Berezovo-st – märts 1845). Selle tee pikkus oli 5,5 tuhat km. Varem pole ükski teadlane siin nii pikki ja põhjalikke uuringuid läbi viinud, ei käinud nii suurel territooriumil. Reguli teekond läbi vähetuntud territooriumi äratas huvi Põhja-Uurali looduse ja asurkonna uurimise vastu ning aitas kaasa soome-ugri rahvaste uurimise arengule.

Soome-ugri ränded

Soome-ugri keeli kõnelevad rahvad elasid oma keelelise kogukonna ajal Euroopa ida- ja kirdeosas, Euroopa ja Aasia piiril, Uurali mägedes. Uurali mäed on piir Euroopa ja Aasia vahel, keskendudes Uuralile, meist saavad euraasialased, kuna jaotust ida ja lääne vahel pole. Just siin moodustusid kõige iidsemad kogukonnad, mis said hiljem indoeurooplaste, aga ka teiste keeleperekondade, eriti soome-ugri rahvaste nimed. Indoeuroopa kogukonna kujunemise kronoloogilised etapid: 1. Umbes 70 tuhat aastat tagasi elasid põhjapooluse piirkonnas mõned Aafrikast pärit sisserändajad, kuid liustike lähenedes (Valdai liustik vastab Wurmile, Vislinsile ja Wisconsinisile) hakkasid inimesed lõuna poole taanduma; 2. 70—11 tuhat aastat tagasi, mida iseloomustas üldine jahenemine, inimeste tagasitõmbumise jätkamine Euraasia põhjast lõunasse; 3. 11—10 tuhat aastat tagasi ehk holotseeni perioodil moodustati Lõuna-Uuralite piirkonnas indoeuroopa kogukond. Lõuna-Uuralite, Kaspia mere ja Arali mere vahel venivast “Suurest stepist” saab paljude rahvaste rändekoht. India tuntud avaliku elu tegelane Tilak väitis, et indiaanlaste kodumaa on Arktika, kuna iidset vedad kirjeldavad territooriumi, kus pool päeva ja pool ööd.

Suure Uuralite piirkonnas (Uurali mäed) 4. aastatuhande lõpus eKr. e. moodustatakse vanim Uurali kogukond, kuhu kuuluvad soome-ugri rahvad (moodustatud eraldi kogukonnas 3. aastatuhande lõpus eKr) ja samojeedlased (moodustatud eraldi kogukonnas 1. aastatuhande lõpus eKr). 3. aastatuhande lõpus eKr. e. Soome-ugrilased rändavad Lõuna-Uuralite piirkonda pärast iidsete indoeurooplaste lahkumist rabamaagi kahanemise tõttu (need töötati välja nn Varis, arheoloogid nimetasid neid leitud asulaid “linnade riigiks”). Lähtudes 3. aastatuhande lõpust eKr toimunud ugri põhikeelest. e. – 1. aastatuhande keskpaik eKr. e. Lõuna-Uuralite piirkonnas moodustatakse parempoolsete Ungari (ungarlaste) ja Praobsko-ugri (handi, mansi) rahvaste kogukond; 3. aastatuhande lõpus eKr e. – 2. aastatuhande keskpaik eKr. e. Soome-Permi põhikeele alusel moodustatakse permi (komi, udmurdi) ja soome-volga (mari, mordvalased, saamid, soomlased, ishora, vodi või vod, veps, eestlased, liivlased) rahvaste kogukond.

Uurali (soome-ugri ja samojeedi) türgi, mongoli ja Tungus-Manchu keelte esivanemate kodu asus Euroopa kirdeperifeerias, mis tõestab kõige iidsemate Nostrate keelte makroperekonna olemasolu. Arheoloogiliste kultuuridena, mida võiks seostada üle-Indo-Euroopa kultuurikompleksi piirkonnaga, nimetavad teadlased Khalafi, Ubeydi, Chatal-huyuki kultuure Edela-Aasias ja Kuro-Araksini Transkaukaasias. Indoeurooplaste sekundaarne vahepealne esivanemate kodu oli nende teadlaste sõnul Põhja-Musta mere piirkond, kus nende ümberasumine pärineb III aastatuhandest eKr. e. Indoeuroopa perekonnast lõuna pool võib olla moodustunud semiidi-hamiidi (afrasiaanlaste) keeleperekond. Näib, et kartveeli algkeele kandjad elasid indoeurooplastest põhjas ja ida pool dravidiaanide algkeelt. See keelte makroperekond hõlmab indoeuroopa, semiti, hamiidi või araabia, kartveeli, uurali, draviidi, türgi, mongoli, Tunguso-Manchu, tšuktši-Kamtšatka ja võimalusel ka eskimote-aleuudi keeli. Selle tohutu makroperekonna keeli räägivad nüüd enam kui 2/3 maailma elanikkonnast. Teaduslikud uuringud on näidanud indoeuroopa, semiidi, hamiidi, uurali, Altai ja mõne keele ühendamist suureks nostraatlikuks makroperekonnaks. See makroperekond on arenenud Edela-Aasia territooriumil ja sellega piirnevatel aladel Ülem-paleoliitikumis. Mesoliitikumis viimase Wurmli liustiku ja kliimasoojenemise taganemise ajal asusid Nostrate hõimud elama Aasia ja Euroopa ulatuslikule territooriumile; nad lükkasid kõrvale ja assimileerisid osaliselt seal varem elanud hõimud. Selles ajaloolises protsessis moodustasid Nostrate hõimud mitmeid eraldatud alasid, kus algas spetsiaalsete keeleperekondade moodustamine. Neist suurim, indoeuroopa keelekogukond, hakkas moodustuma Lõuna-Uuralite territooriumil ja seejärel “Suurel stepil” – Altaist Musta mereni.

Väga pika aja jooksul moodustus selline Uurali – Altai territooriumil selline iidsete inimeste keeleline kogukond, nagu nad hiljem tunti indoeurooplastena – ariaanidena. See on umbes 8—5 aastatuhat eKr, 4—3 aastatuhat eKr see kogukond hakkas lagunema, hiljem jagati

nad idakeelseks rühmaks (iraanlased, armeenlased, tadžikud, indiaanlased jne), Lääne-Euroopa (kreeklased, sakslased, romaani rahvad jne), slaavlasteks (venelased, bulgaarlased, poolakad jne), Baltlased (preislased, leedulased, lätlased jne). Paljude aastatuhandete jooksul rahvad kadusid, ilmusid, võrdsustati teiste etniliste gruppidega, eriti soomlaste ja türklastega.

“Miks kadusid Venemaa kõige salapärasemad inimesed.” Te ei ole slaavlased, tegelikult olete soome-ugrilased! – sellised poleemilises entusiasmis süüdistused pöörduvad Venemaal ühe Venemaa naabruses asuva riigi elanike poole sageli Venemaa elanikud. Ja siis on pikad argumendid, mis Kiievi Vene ajal elasid praeguse Kesk-Venemaa territooriumil soome hõimud, kes väidetavalt on tänapäeva venelaste esivanemad. On selge, et sellist mõttetut ja ürgset demagoogilist tehnikat kasutatakse eranditult propaganda eesmärkidel lõbustamiseks sidusa ja veel mitte täielikult kujunenud rahvusliku identiteedi. Lenta.ru selgitab, miks sellised väited ei ole vastuvõetavad, kuid annavad samas võimaluse meenutada meie varase ajaloo vähetuntud lehekülgi... Me kõik teame, et Volga ja Oka põim on muutunud mitte ainult vene keele tuumaks riigi kohta, aga ka koht, kus vene inimesed moodustasid ja sisenesid ajaloolisele areenile, kuid kui vaatate tähelepanelikult Kesk-Venemaa kaarti, märkate hämmastavat korrapärasust – toponüüme (geograafide nimesid) on palju eskih lisad) on selgelt mitte-slaavi päritolu. Näiteks – Moskva, Oka, Yakhroma, Veksa, Lehta, Nero, Tolgobol, Nerekhta, Pechegda, Kineshma, Kostroma, Chukhloma, Palekh, Ukhtoma, Shuya, Valdai, Seliger, Kirzhach, Klyazma, Koloksha, Khokhloma, Vireya, Pakhra paljud teised. Ja kui vaadata tuhande aasta tagust ajaloolist kaarti, siis leiata, et sel ajal asustasid seda piirkonda peaaegu eranditult Muromi, Meshchera ja Meria soome hõimud. Seetõttu on paljud ülaltoodud toponüümid soomekeelset päritolu. Ja kui Meshchera ja Muromi nimed on Moskva regiooni loodusliku territooriumi ja Vladimiri oblasti kuulsal linna nimeses säilinud tänapäevani, siis pole linnast peaaegu midagi alles. Iidsetel aegadel hõivas Meri hõim ulatusliku Zalesye territooriumi Moskva jõe kallastest moodsa Zvenigorodi piirkonnas kuni Volga ja Galichi järveni. Muide, praegune Kostroma piirkonna Galich, mille asutasid tänapäevasesest Galichist pärit sisserändajad Ukraina Ivano-Frankivski piirkonnas (just temalt ilmusid nimed Galichina ja Galicia), kandis algselt nime Galich Mersky. Merya elas väikestes asulates arvukate jõgede ja järvede kallastel, püüdes mitte minna kaugele tihedatesse metsadesse. Nad tegelesid peamiselt kogumise, jahinduse, kalapüügi ja karjakasvatusega. Arheoloogide arvates polnud enne slaavlaste ilmumist Kesk-Venemaal põllumajandust peaaegu üldse olnud. See pole üllatav: piirkonda peeti pikka aega riskantse põllumajanduse tsooniks. Ebasoodsate ilmastikutingimuste tõttu olid kohalikud mullad sageli väga viletsad. Merya jäi paganateks, pühade kivide kultus oli nende seas laialt levinud. Üks neist – sinine kivi – on säilinud Pleshcheyevi järve kaldal Pereslavl-Zalessky lähedal ja on endiselt palverändurite pühakoda. Surnud inimesed põletati jõgede ja järvede kallastel suurtel rituaalsetel lõketel. Teadlased peavad Sarskoje muinasasustust, Meria hõimukeskust, mis eksisteeris 7. sajandist Jaroslavli piirkonnas Nero järve lõunakaldal, kus arheoloogid avastasid Euroopast suure hulga hõbemünste. Mis siis Sarskoje kindlusega juhtus, kas sellel oli midagi pistmist lähedal asuva Rostovi Suurega, mis ilmus 9. sajandil, seda arutavad endiselt ajaloolased. Zalesye slaavi koloniseerimine algas esimese aastatuhande lõpus pKr. See kulges lainetena kolmes suunas. Esiteks loodest ja läänest (praegusest Veliky Novgorodist ja Smolenski tulid siia Ilmeni sloveenid ja Krivichi). Siis lõunast tulid põhjalased Vyatichi ja Radimichi. Ja lõpuks, juba Vana-Vene riigi ajal, algas Venemaa lõuna- ja edelaosa elanike massiline ränne Volga-Oka territooriumil. On uudishimulik, et nad andsid siia rajatud uutele linnadele sageli oma sünnikohtade nimesid: lisaks juba mainitud Galichile on need Vladimir, Pereyaslavl, Peremyshl, Vyshgorod ja paljud teised. Piirkonna koloniseerimine slaavlaste poolt oli nii ulatuslik, et isegi Mongoli-eelsel ajastul muutus nende arvuline ülekaal siin vaieldamatuks... Mis juhtus siis Soome põliselanikega? Kuhu see läks: kas tulnukad hävitasid selle, kas nad assimileerisid neid või läksid kaugemale metsadesse? Ilmselt oli selle territooriumi slaavi areng rahumeelne, mis ei välistanud individuaalseid kokkupõrkeid ja konflikte. Arheoloogiliste tõendite kohaselt elasid slaavlased ja soomlased pikka aega koos või kõrvuti. Näiteks Jaroslavli lähedal asuvas Timerevski asunduses (linna ise rajas Rostovi

vürst Jaroslav Tark väikese Soome asulakohale) leidsid teadlased nii slaavi ja meriaanide kui ka Skandinaavia matused. Viimase osas ei tohiks see olla üllatav – seda piirkonda domineerisid pikka aega viikingid. Ilmselt Soome hõimude poolt Zalesia elanike väga nõrga asustuse tõttu kadusid slaavlaste koloniseerimise alguseks nad uustulnukate hulgas täielikult.

Selline kiire assimileerimine ei tohiks üllatada: lisaks sellele, et slaavlaste oli palju rohkem, olid nad ka põliselanike ühiskondlik-poliitilisel arengutasemel kõrgemal tasemel. Näiteks kirjutab ajaloolane Vassili Klyuchevsky, et metsikutel Soome hõimudel “ei olnud veche-koosolekuid”, nii iseloomulik Kiievi, Tšernigovi või Rostovi ja Suzdali elanikele. Zalesye arengu ajal asusid slaavi kolonistid elama mitte vabadele aladele, vaid maadele, mille kohalik Soome elanikkond oli juba arendanud. Võib-olla just sellepärast läks osa Meryast, kes elasid kaua Volga ja Oka ristumiskohas, edasi Volga piirkonna läbitungimatutesse metsadesse. Mõned teadlased identifitseerivad neid inimesi tänapäevaste maride või isegi mordvalastega (Erzya ja Moksha).

Mõne uurija arvates jättis Meria meie keeles ikkagi muljetavaldava pärandi. Näiteks ainult idaslaavlastel on soome-ugri keeltele omane valdav leksikaalne “mul on”. Ja tõepoolest, poolakas, tšehhi või horvaat ütlevad sellisel juhul “mul on”. Meri keele mõju seletab ka maskuliinsete nimisõnade deklinatsiooni eripära, kus genitiivide puhul on koos tavalise slaavi vormiga -u, -th (paljud inimesed, tooge teed) olemas tüüpiline soome variant -a, -i (paljud inimesed, tooge teed). Selle teooria pooldajad tuletavad ka soome keeltest palju vene murrete sõnu. Raske on hinnata, kui tõsi see on – maeria keel pole tänapäevani säilinud ega ole jätnud usaldusväärseid kirjalikke allikaid. Tema kajalood ei olnud võimalik leida vene keele kohalikest murretest ning mõne entusiasti katsed Meryani leksikaalset süsteemi teaduslikus mõttes taastada või konstrueerida näivad kahtlased. Meria ja teiste soomekeelsete rahvaste vene rahva etnogeneesis osalemise küsimus on endiselt vaieldav. Vene folklooris puuduvad selged ja eristatavad kaja kontaktidest Soome hõimudega, kes elasid sellel territooriumil enne slaavlaste saabumist. Tõenäoliselt kinnitab see veel kord nende võimaliku assimileerimise kiiret ja loomulikku olemust... Kuid viimastel aastatel on Venemaal arenenud kiiresti mereelaste etnofuturismi liikumine ning huvi soome-ugri rahvaste ajaloo vastu on märgatavalt kasvanud. See väljendub ka üksikute entusiastide soovis tõestada, et maarjalaste panus vene rahva moodustamisse oli märkimisväärsem, kui tavaliselt arvatakse. Mõni proovib isegi kunstlikult konstrueerida uusi alam-etnilisi identiteete (näiteks Yaroslavli piirkonnas asuvad katskaarid) ja tõestada, et nad jäid koos sitskaaride ja mologsaanlastega ainsateks otsesteks järeltulijateks Meryanil. Igal juhul oli Venemaa ajaloo koidikul Merya mõju meie riigi edasisele arengule väga märgatav. Kaasaegne arheoloog Andrei Leontyev leiab, et selle väikese Soome rahva ajaloo kohta on sisuliselt saanud Kirde-Venemaa eelajalugu: “Maarja ajastul valitsenud asustusgeograafia, teatud piirkondade välis- ja sisesuhted määrasid suuresti Rostovi vürstiriigi algterritooriumi ja keskuste kujunemise tunnused.” Seejärel muudeti Rostovi vürstiriik Rostovi-Suzdali maak (Suzdal-Vladimir Venemaa), millest sai Moskva suurvürstiriigi ja Venemaa riigi eelkäija. Vene rahva slaavi päritolu võhiklike eitajate osas peaksid nad mees pidama järgmist. Etnilise identiteedi ei määra ennekoike geneetikud ja antropoloogid oma haplogruppide ja koljuosadega, vaid rahvuskultuur ja keel, millega inimesed suhestuvad. Ajalugu teab palju näiteid, kui paljude suurte rahvaste moodustamisel osalesid täiesti erinevad etnilised rühmad. Märkimisväärne vene kirjanik Konstantin Ushinsky (maetud, muide, Kiievis) märkis juba 19. sajandil targalt, et “Soome hõim... see on mingisugune tsement, millele pandi kõik uued põhjapoolsed, Euroopa riigid, mis veelgi enam kehtib Venemaa kohta. Rootslased, taanlased, kogu Balti rannikuala elanikud, venelased – kõik alustavad oma ajalugu soome hõimude vaigse kadumisega. Näib, et nad ise moodustavad eelajaloolise elemendi ja on hajutatud koos pimedusega, mis katab euroopaliku inimese elu “...” Te ei ole meie vennad "<https://news.mail.ru/society/32637205/>".

Venemaa – soome keeles Venemaa (loe “veneia”); eesti Venemaal (loe “venemaa”, sõna otseses mõttes “paatide maa”), ilmselt Wendsist, Wendsist – iidsest slaavi hõimust; Ungari Venemaal (loe “orosorsag”, sõna otseses mõttes “Rosovi riik”). Võrdle: “Mis puutub nime” Rus”, siis siin

räägime piraadimeeskonnast, kelle nimi oli Ruriku juhitud, juhuslikult mõneti kaashääliline, mis andis aluse hiljem segadus. Liikmed A.M. raamatus “Dobrynya jälgedes” kirjutab ta: “Tavalisi Skandinaavia piraate kutsuti Normani juurkaarideks või rutsmenamiteks (sõna otseses mõttes” sõudjad”, mis tähendavad” ushkuyniki”). Nende naabrite, soomlaste, hulgas muutus sõna etniliseks nimetuseks “Ruotsi” tähendusega “Piraatide maa”. Vaadake tänast soome-vene sõnaraamatut ja leiata sellest nüüd Ruotsi riigi. Kuid see pole kaugeltki Venemaa, vaid Rootsi!”.

Venemaal on palju asulaid (linnu, külasid, külasid), mis kannavad mitteslaavi lõpp-šat (näiteks Kideksha, Iksha, Shileksha, Koloksha, Kovak, Yundoks jne), mis on tõenäoliselt ka muinassoome-ugri keeltes tähendas jõge või oja (näiteks tänapäevases mari keeles tähendab “iksa” oja). Nad kuuluvad Venemaal vanimate Ugro-Soome formantide (moodustatud järelliide) ja pärinevad II – I aastatuhandest eKr. Kesk-Venemaa metsavööndit iseloomustab soome-ugri substraat. Soome-ugri hõimud hõivasid juba II – I aastatuhandel eKr. e. Ida-Euroopa suured laiused. -Sha, -xa-ga lõppevate jõgede nimed (hüdronüümid) levivad laial alal Oka paremkaldalt Valge ja Barentsi mereni, kuid peamiselt, nagu arheoloog V. V. Sedov teada sai, kus leidub hilise neoliitikumi ajastu Volosovo arheoloogilise kultuuri monumente.. Seega on kindlaks tehtud, et selle kultuuri hülgasid meie riigi territooriumil kõige iidsemad soome-ugri hõimud. Nende hõimudega on seotud ka formandid -ma, (Ukhtoma, Andoma, Kema jne) ja -oga, -ega, -uga, -yuga, mis tähendab jõge. Kaasaegsetes soome-ugri keeltes tähendab “yokki”, “joogi” jõge): Andoga, Lindega, Vetluga, Uftiug jne. Kõige tavalisema hüpoteesi kohaselt olid Oka ja Lõuna jõgede nimede päritolu, mis eesti keeles tähendas lihtsalt “jõgi” – jõgi. Võimalik seletus Moskva jõe päritolu kohta, sellest ka linna nimetus, vanast balti sõnast “nodal river” – “mosk” – sõlm, “Wandou” – jõgi. Moodne läti keel: sõlm – mežglis; Leedu keel – mazgas. Baltikeelsete (balti) keelte hulka kuuluvad tänapäevased läti, leedu, aga ka kustunud riigid: Preisimaa, Yatvyazh, kurši, seloni ja mõned teised olid iidsetes suguluses slaavi keeltega. Baltikumid (balti hõimud) asusid 1. aastatuhandel pKr., Territoorium Baltimaade edelast kuni Dnepri ülaosa ja Oka jõgikondini (šahtid), 1. – 2. aastatuhande vahetusel, sai osa Vene vana rahvusest. Lääne-baltlased (Zemait, Zemgale, Kura, Latgale) on tänapäevaste lätlaste ja leedulaste esivanemad. Vanades soome keeltes tähendab “va” vett, eesti vee tähendab vett, ungari keeles tähendab vett ja soome keeles tähendab vettä. Lõpp on tüüpiline paljudele soome-ugri hüdronüümidele (Lysva, Sylva, Kosva jne). Vanimad soome-ugri nimed on mõnede teadlaste sõnul seotud arvukate jõgede nimedega, mis lõppevad -šma, -šma, -šma, -šmaga (Klyazma, Vyazma, Kineshma, Kesma jne). See formantide rühm kuulub arvatavasti veel tundmatu dofinugorski substraati. Volga etümoloogia küsimus on mitmetähenduslik. Tema iidne nimi Ra, mida iidset autorid mainisid, hoolimata selleletemaliste mitmesuguste hüpoteeside olemasolust, jääb ebaselgeks. Türgi keeltes nimetati volgat Itiliksi (Idel, Atal, Atil), mis tähendab “jõge”. Siit tuleneb eeldus, et jõe venekeelne nimi pärineb slaavi “niiskusest” (vene keeles “vologa”) ja võib algselt tähendada ka lihtsalt “jõge”. Siiski on veel üks hüpotees – hüdronüümi soome-ugri päritolu kohta: eesti keeles tähendab “valge” “valget, heledat”; Siis võib Volga tõlkida kui Valge või Hele jõgi.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.